

6. Paragrafen

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Ede in staat is om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting worden de actuele cijfers van deze paragraaf vergeleken met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2017.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen \(2017\)](#)

Beleid

De gemeente Ede stuurt voor de ratio weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) op een waarde van 0,8 of hoger. Hierbij wordt het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2, als uitstekend bij een waarde groter dan 2.

Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve, deze dient hoger te zijn dan € 10 miljoen in de laatste jaarschijf van het meerjarenperspectief.

Het derde criterium richt zich op de kengetallen. Het kengetal netto gecorrigeerde schuldquote is maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Als laatste wordt er gekeken naar de structurele exploitatieruimte, deze dient positief te zijn in de laatste jaarschijf van het meerjarenperspectief.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen in 2018				bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Grondexploitaties	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	39.749	= 1,1	37.760	= 1,4	1.989	= 0,1
Benodigde weerstandscapaciteit	37.250		27.810		13.977	
Score waardering	Voldoende		Voldoende		Ruim onvoldoende	

Met 1,1 is de integrale ratio weerstandsvermogen lager dan bij de Programmarekening 2017 (hier was deze 2). De verklaring hiervoor is te vinden in twee hoofdoorzaken. Door onttrekkingen uit de reserves, ter dekking van de Meerjarenbeleidsvisie 2019-2022, is de beschikbare weerstandscapaciteit met € 16,5 miljoen gedaald. Daarnaast is het risico rondom de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo fors gestegen (van € 13,5 miljoen naar € 26,3 miljoen). De reden hiervoor zit in de zichtbare stijging van de kosten en de complexiteit van ombuigingen op dit beleidsterrein.

Voor de ratio weerstandsvermogen van de grondexploitaties wordt enkel gekeken naar de negatieve plannen binnen de grondexploitatie, plannen waarop geen winst wordt behaald. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio's

Omschrijving	Programmabegroting 2018-2021	Programmarekening 2017	Programmabegroting 2019-2022
Integraal	2	2	1,1
Algemene dienst	4	2,9	1,4
Grondexploitaties	0	0,2	0,1

Risico's

Het risico over de rijkskorting op nieuwe taken is gestegen en blijft de lijst aanvoeren. Zoals aangegeven heeft dit als oorzaak de zichtbaar stijgende kosten en de complexiteit van de ombuigingen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grote projecten, onderdeel herstructurering sociaal domein. Ook de nummer twee op de lijst is verhoogd. Het gaat hier om de verstrekking van natuurvergunningen op basis van te hoge stikstofdeposities (Programma Aanpak Stikstof). Dit heeft alles te maken met te verwachtte uitspraken van de rechter over de programmatische aanpak van het stikstof die in Nederland wordt gehanteerd.

Na een fiscaal-juridische analyse zijn diverse scenario's omtrent de oplegging van de precariobelasting afgewogen. Dit heeft geresulteerd in een risico-minimaliserende strategie, waardoor het risico naar beneden is bijgesteld en uit de top tien is verdwenen. In plaats hiervan is een risico rondom de Spoorzone de top tien binnen gekomen.

Top 10 risico's

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
1 Door rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo ondanks transformatie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijding van het budget.	50%	max. 26.250 (s)	23%
2 Problemen bij de verstrekking van een natuurvergunning op basis van te hoge stikstofdepositie (algemeen risico grondportefeuille).	Mogelijk niet of maar gedeeltelijk ontwikkelen van plannen.	61%	max. 6.300	7%
3 Nieuwe uitgangspunten grondexploitatie WFC blijken markttechnisch niet haalbaar.	Geraamde grondopbrengsten worden niet gerealiseerd.	75%	max. 4.640	6%
4 De kostenontwikkeling van de aanleg van infrastructurele voorzieningen stijgt harder dan voorzien.	Een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet.	75%	max. 2.175	3%
5 Verdichting van het programma in de grondexploitatie Maurits Zuid - WFC is niet haalbaar.	Lagere grondopbrengsten.	50%	max. 2.850	3%
6 De kostenontwikkeling van de bouwkosten van de spoorzone (OV-knoop) stijgt harder dan voorzien.	Een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet.	50%	max. 2.625	2%
7 De opbrengststijging voor woningbouwgrond in niet-winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	De opbrengststijging is lager dan geraamd.	25%	max. 4.829	2%
8 De opbrengststijging voor woningbouwgrond in winstgevende	De opbrengststijging is lager dan geraamd.	25%	max. 4.254	2%

	plannen blijft achter op de geplande stijging.				
9	De rijksuitkering voor de Participatiewet (inkomen) is ontoereikend.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	40%	max. 2.500 (s)	2%
10	In de periode tussen uitvoeringsbesluit en daadwerkelijke oplevering zijn nieuwe ontwikkelingen die aanpassingen in vastgestelde ontwerp ofwel scopewijzigingen noodzakelijk maken (Spoorzone).	Aanpassingen leiden tot overschrijding van het beschikbaar gestelde budget.	50%	max. 2.000	2%

(s) = structureel, - = negatief risico (kans)

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's zullen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets wordt berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitaties	
Totaal risicobedrag	120.595	72.663	47.933	
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	37.250	27.810	13.977	

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt geen rekening gehouden met de actualisatie van de huidige jaarschijf en de financiële vertaling van het bestuursakkoord.

De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)			bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Programmarekening 2017	Programmabegroting 2019-2022		
Onvoorzien	100	100		
Algemene reserve	24.476	10.666		
Overige algemene reserves	16.277	16.277		
Bedrijfsmiddelen (inclusief P) reserve	12.712	10.717		
Stille reserves	p.m.	p.m.		
Bedrijfsreserve grondzaken*	2.700	1.989		
Totale weerstandscapaciteit	56.265	39.749		

* Weerstandscapaciteit Grondexploitaties. De weerstandscapaciteit algemene dienst is de totale weerstandscapaciteit minus de weerstandscapaciteit Grondexploitaties.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In bijlage 4 zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Kengetallen Programmabegroting 2019-2022

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PR 2017	PB 2018	PB 2019	MJB 2020	MJB 2021	MJB 2022
Netto schuldquote	63%	91%	83%	82%	78%	65%
Gecorrigeerde netto schuldquote	42%	68%	62%	63%	58%	48%
Solvabiliteitsratio	27%	25%	21%	21%	25%	26%
Structurele exploitatieruimte	-1%	0%	3%	3%	4%	3%
Grondexploitatie	49%	50%	36%	30%	31%	25%
Belastingcapaciteit	93%	89%	93%	93%	93%	93%

Als gevolg van de eerdere onttrekkingen aan de algemene reserve is de solvabiliteitsratio afgenomen. In de komende jaren nadert deze het opgestelde kader (minimale waarde van 20%).

Het kengetal van de grondexploitatie kent een dalende trend, veroorzaakt door de afname van de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden. Veel plannen bevinden zich in de realisatiefase waarin de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven. Daarnaast zorgt ook het afsluiten van negatieve plannen voor een forse afname van de boekwaarde de komende jaren.

De belastingcapaciteit stijgt van 89% naar 93%. De gemiddelde landelijke lasten zijn licht gedaald. De lasten voor de gemiddelde Edenaar stijgen omdat de tijdelijke OZB-korting in 2019 weggevallen is.

De financiële positie van de gemeente Ede is verslechterd maar past nu nog binnen de gestelde bandbreedtes. Bij ongewijzigd beleid dreigen we de kritische grenzen te naderen. Dit vraagt om een breder doordenken van gepaste maatregelen die we samen met uw raad zullen maken.

6.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert voor individuen. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Zowel bestemmingsbelastingen als retributies mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen \(2005\)](#)

Beleid

Het beleid is dat de opbrengst van de heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2019 betreft dit een inflatiecorrectie van 2,25%.

Conform het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022' wordt de rioolheffing gedurende deze planperiode op een gelijk niveau gehouden. De tarieven voor de rioolheffing worden niet gecorrigeerd voor inflatie.

Gezien de stand van de reserve afval is geen inflatiecorrectie toegepast op de afvalstoffenheffing.